

## शे-फोकसुण्डो गाउँपालिका, डोल्पा

सबैका लागि दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ (सुस्वा) परियोजना **Sustainable WASH for all (SUSWA)**  
सबै पदहरूका लागि कर्मचारी छनौटको ढाँचा **Pattern of Examination for all Positions**

लिखित परीक्षा तथा अन्तर्वार्ताको लागि पाठ्यक्रम

### १. पद: वास संयोजक (WASH Coordinator)

१ नेपालमा जलस्रोत ऐन तथा नियमावलि

- जलस्रोत ऐन, २०४९
- जलस्रोत नियमावलि, २०५०
- खानेपानी आपूर्ति नियमावलि, २०५५

### २ सामुदायिक विकास अवधारणा र स्थानीय शासन

- नेपालमा विकास प्रक्रिया
- सामुदायिक विकासको अवधारणा
- सामुदायिक कार्य योजना, प्रक्रिया र यसको महत्व
- नेपालमा **WASH** क्षेत्रको विकास
- स्थानीय निकाय वित्तीय प्रशासन नियमावलि, २०६३
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६४
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४

### ३ क्षमता अभिवृद्धि

- गाउँ, जिल्ला र राष्ट्रिय स्तरमा **WASH** सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गतिविधिहरू
- सरसफाइ र स्वच्छतामा ज्ञान, सीपको अभिवृद्धि
- **RMS/Ms, WUSC** र समुदाय स्तरमा जागरूकता अभिवृद्धि कार्यक्रम/कार्यक्रम/प्रशिक्षण
- तालिम, अभिमुखीकरण र सहजीकरणको योजना
- नियमित रूपमा स्थानीय र प्राकृतिक (**Natural**) नेतालाई प्रवर्द्धन गर्ने जागरूकता अभिवृद्धि
- पूर्ण व्यवहार परिवर्तन (**TBC**): प्रक्रिया र सूचकहरू
- तालिम सीप र उपकरणहरू

#### ४ WASH क्षेत्र

- **WASH** को अवधारणा, परिभाषा, दायरा
- परम्परागत र समुदायको अगुवाइमा पूर्ण सरसफाइ
- जागृतिमूलक विधिहरू (**Triggering Tools**) र समुदाय परिचालन सीप
- सुधारिएको सरसफाइ प्रवर्द्धनमा अनुदान र अनुदान बिनाको अवधारणा
- सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन अभियानमा स्थानीय नेतृत्व
- खुला दिसामुक्त र पूर्ण सरसफाइ/पूर्ण व्यवहार परिवर्तनको मापदण्ड र प्रक्रिया
- **WASH** मा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण

#### ५ परियोजना योजना र व्यवस्थापन

- खानेपानी योजना कार्यान्वयनका विभिन्न चरणहरू
- **WASH** योजना; प्रक्रिया र महत्त्व
- सार्वजनिक खरिद र पारदर्शिता
- सार्वजनिक लेखा परीक्षण र सुनुवाइ
- बैठक निर्णय अभिलेखन र पतिवेदन
- संगठनात्मक व्यवहार र मानव संसाधन व्यवस्थापन

#### ६ लैङ्गिक, समानता, अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI)

- लैङ्गिक, समानता, अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरण **GEDSI** अवधारणा
- **WASH** कार्यक्रममा **GEDSI** सान्दर्भिकता र महत्त्व

#### ७ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development goal)

**२ पद: खानेपानी सरसफाई उपभोक्ता समिति सहजकर्ता (SSC Facilitator)**

**१ WSS योजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन (Feasibility study of WSS schemes)**

- प्राविधिक, वित्तीय र सामाजिक सम्भाव्यता (Technical, financial and social feasibility)
- सम्भाव्यता अध्ययनको प्रक्रिया (Process of feasibility study)

**२ WSS योजनाहरूको सर्वेक्षण र डिजाइन (Surveying and Design of WSS schemes)**

- योजनाको पहिलो लेआउट र प्रयोगकर्ताहरूको स्वीकृति (First Layout of scheme and users' approval)
- सर्वेक्षणका चरणहरू र प्रविधिहरू (Steps and techniques of surveying)
- औजार तथा उपकरणहरू (Tools and Equipment)
- पानीको माग गणना (Water demand calculation)
- डिजाइन दिशानिर्देशहरू Design Guidelines
- पाइप डिजाइन (Pipe design)
- RVT आकार गणना (RVT size calculation)
- BOQ र लागत अनुमान (BOQ and cost estimates)

**३ WSS योजनाहरूको निर्माण**

- मानक गुणस्तर र मानक अंकहरू (Standard quality and standard marks)
- पाइप, फिटिंग र निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर (Quality of pipes, fittings and construction materials)
- पाइपलाइन र स्थानीय निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर (Quality of pipeline and local construction materials)
- कारीगरीको गुणस्तर (Quality of workmanship)
- खरिद, यातायात र भण्डार व्यवस्थापन (Procurement, transportation and store management)

**४ अनुगमन र रिपोर्टिङ (Monitoring and Reporting)**

- सार्वजनिक लेखा परीक्षण र सुनुवाई (Public auditing and hearing)

- खर्चको पारदर्शिता (Transparency of expenditure)
- चलिरहेको बिल, मापन पुस्तकहरू र पूरा रिपोर्टहरू (Running Bill, measurement books and completion reports)
- समुदाय परिचालन (Community mobilization)
- सामुदायिक कार्य योजना (Community Action Planning)

#### **५ प्रविधि विकल्पहरू**

- गुरुत्वाकर्षण प्रवाह पानी आपूर्ति योजनाहरू Gravity flow water supply schemes
- वर्षा पानी संकलन योजनाहरू (Rainwater harvesting schemes)
- सौर्य र विद्युतीय पम्पिङ योजनाहरू (Solar and Electric Pumping schemes)
- बहुउपयोग प्रणाली (Multiple use system)
- पानी गुणस्तर मापदण्डहरू र पानी सुरक्षा योजना (Water Quality parameters and Water Safety Planning)
- चुना इन्क्रस्टेशन समस्या र आर्सेनिक न्यूनीकरण प्राविधिक विकल्पहरू (Lime encrustation problem and Arsenic mitigation technical options)
- पानी आपूर्ति योजनाहरूमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण (Climate change adaptation and disaster risk reduction in water supply schemes)

#### **६ खानेपानी योजनाहरूको सुचारुपना सञ्चालन र मर्मतसम्भार, मर्मत र पुनर्स्थापना**

- खानेपानी सेवा सहायता केन्द्र मार्गदर्शन पुस्तिका कर्णाली प्रदेश
- खानेपानी उपभोक्ता सरसफाइ समितिलाई मर्मत संभार तालिम
- गामिण मर्मतसम्भार कार्यकर्ता
- पानीको महसुल
- जगेडा सामग्रीहरू र औजारहरूको व्यवस्थापन
- मर्मतको प्रकार

#### **७ पानी सुरक्षा योजना**

पानी सुरक्षा योजनाको अवधारणा

पानी सुरक्षा योजनाका चरणहरू

खानेपानी तथा सरसफाइ योजनाहरूमा पानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयन

#### **८ लैङ्गिक, समानता, अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI)**

- GEDSI अवधाना (GEDSI Approach)
- WASH कार्यक्रममा GEDSI सान्दर्भिकता र महत्व (GEDSI relevance and Importance in WASH Program)
- GEDSI मैत्रीपूर्ण डिजाइनहरू (GEDSI friendly designs)
- ९ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development goal)

### **३.पद: वास सहजकर्ता (WASH Facilitator)**

#### **१ वास क्षेत्र (WASH Sector)**

- WASH को अवधारणा, परिभाषा, दायरा
- ट्रिगरिड र समुदाय परिचालन उपकरणहरू, प्रविधिहरू र सीप
- परम्परागत दृष्टिकोण र समुदायको अगुवाइमा पूर्ण सरसफाइ
- सुधारिएको सरसफाइ प्रवर्द्धनमा अनुदान र अनुदान बिनाको दृष्टिकोण
- पूर्ण व्यवहार परिवर्तन (TBC)
- सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन अभियानमा स्थानीय नेतृत्व
- खुला दिसामुक्त र पूर्ण सरसफाइ/पूर्ण व्यवहार परिवर्तनको मापदण्ड र प्रक्रिया

#### **२ क्षमता विकास**

- WASH मा ज्ञान र सीपको अभिवृद्धि
- RMS/Ms, WUSC र समुदाय स्तरमा जागरूकता अभिवृद्धि कार्यक्रम/कार्यक्रम/प्रशिक्षण
- तालिम गाष्ठी तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरूको सहजीकरण योजना
- नियमित जनजागरण अभिवृद्धिको लागि स्थानीय Natural Leader (प्राकृतिक नेता) हरूलाई परिचालन गर्ने
- प्रशिक्षण सामग्रीहरू तयार गर्ने

#### **३ रणनीति र योजना**

- सरसफाइ गुरुयोजना, RM/M WASH योजना, सरसफाइ रणनीति (पद) आदिको तयारी
- क्षमता विकास योजना/कार्य योजनाको प्रक्रिया/अवधारणा
- समुदाय वा परिस्थिति/समस्या-आधारित भाषा, IEC सामग्री, जागृतिमूलक गतिविधिहरू

#### **४ विधि/उपकरण/प्रविधि**

- सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धनमा जनजागरण अभिवृद्धिको स्थानीय मैत्रीपूर्ण प्रक्रिया
- समुदायको अवस्था विश्लेषणका लागि I/PRA र जागृतिमूलक औजारहरू (Triggering Tools)

- स्थानीय क्षेत्र/समुदाय/जिल्लामा सरोकारवालाहरूको अवस्थित अभ्यास/विधि/प्रविधि
- समुदायिक विकास र सामाजिक परिवर्तन सम्बन्धी अवधारणा, उपकरणहरू र चरणहरू
- असल सहजकर्तामा हुनुपर्ने गुण र सहजीकरण सिपहरू

#### **५ सूचना, शिक्षा र सञ्चार**

- संचारका माध्यमहरूको परिचालन Media mobilization
- IEC सामग्री उत्पादन र प्रवर्द्धन
- आम सञ्चार र परिचालन Mass communication and mobilization
- खुलादिसा मुक्त ODF, पूर्ण सरसफाइ, व्यवहार परिवर्तन आदिको जानकारी सहकार्य गर्ने तरिका
- सरसफाइ अभियानको लागि समन्वय र सहयोग
- सञ्चारका तत्वहरू, अवरोधहरू र प्रविधिहरू

#### **६ लैङ्गिक, समानता र सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI)**

- GEDSI अवधारणा
- WASH कार्यक्रममा GEDSI को सान्दर्भिकता र महत्त्व

#### **७ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development goal)**

#### **४. पद: WASH प्राविधिक**

##### **१ खानेपानी तथा सरसफाइ योजनाको तयारी कार्यहरू (Preparatory works of WSS scheme)**

- सम्भाव्यता अध्ययन र योजना लेआउट: प्रक्रिया
- खानेपानी तथा सरसफाइ योजनाहरूको विस्तृत सर्वेक्षण
- खानेपानी तथा सरसफाइ योजना WSS हरूको लागि समुदाय परिचालन
- सामुदायिक कार्य योजना

##### **२ सामग्रीको गुणस्तर (Quality of materials)**

- पाइपहरू
- फिटिंगहरू
- औजार तथा उपकरणहरू (Tools and Equipment's)
- बाह्य निर्माण सामग्रीहरू

- पाइपलाइनहरू

- स्थानीय निर्माण सामग्रीहरू

### **३ कारीगरी, गुणस्तर र निर्माण कार्य (Workmanship, Quality and Construction details)**

- इन्टेक
- CC/BPT/IC/DC/VC
- पानी जम्मा गर्ने ट्याङ्कीहरू (Reservoir Tanks)
- धाराहरू
- पाइपलाइनहरू

### **४ स्टोर व्यवस्थापन**

- यातायात र स्टोर व्यवस्थापन
- स्टोर रेकर्ड र निर्माण लग पाना (Store records and construction log sheet)

### **५ सञ्चालन र मर्मतसम्भार, मर्मत र पुनर्स्थापना (Operation and maintenance, repair and rehabilitation)**

- गामिण मर्मतसम्भार कार्यकर्ता
- पानीको महसुल
- जगेडा सामग्रीहरू र औजारहरूको व्यवस्थापन
- मर्मतको प्रकार

### **६ लैङ्गिक, समानता अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI)**

- GEDSI दृष्टिकोण
- WASH कार्यक्रममा GEDSI सान्दर्भिकता र महत्त्व
- GEDSI मैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरूको डिजाइनहरू

## **४. पद: सामाजिक परिचालक**

### **१ वातावरणीय सरसफाइ**

- खुला दिसामुक्त अवस्था र सुधारिएको सरसफाइ सुविधाहरू
- कमजोर वातावरणीय सरसफाइका कारण हुने स्वास्थ्य समस्या र रोगहरू
- पानी प्रदूषण र पिउने पानीको शुद्धीकरण
- मानव दिसाको विसर्जन र यसको महत्त्व

- शौचालयका प्रकार र फाइदाहरू
- ठोस फोहोरहरूको पृथकीकरण (Segregation) र व्यवस्थापन

## २ खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (WASH)

- WASH को अवधारणा, परिभाषा, दायरा
- WASH क्षेत्रको राष्ट्रिय प्राथमिकताहरू
- व्यक्तिगत र घरेलु सरसफाइ
- जागृतिमूलक विधिको परिचय र जागृतिमूलक औजारहरू
- सुधारिएको सरसफाइ प्रवर्द्धनमा अनुदान र अनुदान बिनाको अवधारणा
- सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन अभियानका लागि स्थानीय नेतृत्व
- सरसफाइ गुरुयोजना, WASH योजना, पूर्ण सरसफाइ रणनीति आदिको व्यवस्था

## ३ स्वास्थ्य शिक्षा र सञ्चार

- जनजागरण सचेतिकरण अभियान, सिद्धान्तहरू र स्वास्थ्य शिक्षाको महत्त्व
- स्वास्थ्य शिक्षाको लागि शिक्षा, सुचना, संचार (Education, Information, Communication-IEC) सामग्रीहरू र संचार माध्यमको प्रयोग
- सञ्चारका तत्वहरू, अवरोधहरू र प्रविधिहरू
- असल सहजकर्तामा हुनु पर्ने गुणहरू र सहजीकरण सीप

## ४ महामारी र सरुवा रोगहरू

- महामारीको परिचय परिभाषा र उद्देश्यहरू
- रोगहरूको अवधारणा
- प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (परिभाषा, तत्व, आधारभूत सिद्धान्तहरू)
- खोप
- महिनावारी स्वच्छता सहित संस्थागत र विद्यालय सरसफाइ
- सरुवा रोगहरू र यसको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार, सरुवा रोगहरूको प्रकार र प्रकृति सहित

## ५ सामुदायिक विश्लेषण

- सामुदायिक विश्लेषणको महत्त्व र विधिहरू
- समुदायको स्थिति विश्लेषणको लागि IPRA र PRA औजारहरू
- समुदाय विकासको लागि कार्य योजनाको कार्यान्वयन
- सामाजिक परिचालन, समूह गठनको प्रक्रिया, संस्थागत विकास

## ६ पोषण

- शरीरको वृद्धि र विकासमा पोषणको महत्त्व (Importance of nutrition on the growth and development of the body)
- सामान्य बालबालिका, वयस्क, गर्भावस्था र स्तनपान गराउने आमामा पोषणको आवश्यकता

- भिटामिनको कमीका कारण हुने रोग र भिटामिनका स्रोतहरू (Disease due to vitamin deficiency and source of vitamin)
- रक्तअल्पता र यसको व्यवस्थापन
- गलगण्ड, कृन्तकता, मानसिक मंदता र यसको रोकथाम (Goiter, cretinism, mental retardation and its prevention)
- वास कार्यक्रम र पोषण बीचको सम्बन्ध (करेसाबारी, फोहोर पानी व्यवस्थापन, आय आर्जन, खाद्य व्यवहार आदि)

#### ७ लैङ्गिक, समानता, अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरण (GEDSI)

- GEDSI को अवधारणा
- वास कार्यक्रममा GEDSI को सान्दर्भिकता र महत्त्व

#### ८ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development goal)